

Uforsvarligt

Med Nick Hækkerup har Danmark fået en forsvarsminister, der vil reformere forsvaret. Det kan der være mange gode grunde til. Problemet er blot, at han selv vil bestemme det meste. Det forslag til Lov om ændring af lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v., ministeren fremsatte den 20. marts i år er uklart og mangelfuldt, men giver til gengæld ministeren store beføjelser til at indrette forsvaret efter sit eget hoved.

Lovens centrale paragraf 11 lyder i sin fulde længde: "Forsvarschefen har efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse kommandoen over hæren, søværnet og flyvevåbnet". Bemærk ordene: "efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse"! Altså ikke Folketingets eller forsvarsforligspartiernes bestemmelse. Men spørgsmålet om forsvarschefens rolle er helt afgørende, når man vil reformere forsvarets ledelse.

Hvor forsvarschefen hidtil har haft den fulde kommando over de tre værn og en række støttestrukturer, vil det nu kunne ændres efter ministerens 'nærmere bestemmelse'. Det kan i givet fald føre til, at forsvarschefen kun får den operative kommando. Men måske ikke engang det.

For der er også planer om at samle de tre værns operative kommandoer i én værnssfælles operativ kommando. Det kan være en god idé, der ikke blot kan give besparelser, men formentlig også en klarere koordinering i planlægning og gennemførelse af internationale operationer.

Der er imidlertid endnu ikke taget stilling til den nye værnssfælles kommandos organisering og placering. Men den skal vel have en chef? Får han så reelt kommandoen over de indsatte styrker, eller vil det fortsat være forsvarschefen? Hvis det ikke fastlægges på forhånd, er der lagt op til uklar ansvarsfordeling og revirkamp. Og hvem bliver den overordnede chef for de såkaldte funktionelle tjenester, primært personeltjenesten og materieltjenesten, der er af afgørende betydning for den operative indsats?

Dertil kommer spørgsmålet om, hvem der skal være ministerens og regeringens militærfaglige rådgiver, når der skal indsættes militære styrker i internationale operationer. Forsvarschefen eller den værnssfælles operative chef? Ingen af de nævnte spørgsmål er afklaret.

Endelig er der sagen om forsvarschefens (og hans stabs) fysiske pla-

cering. Ministeren ønsker, at forsvarschefen placeres i ministeriets departement. Hvordan det kan gøres, har været behandlet i en tværministeriel arbejdsgruppe. Den har opstillet og diskuteret tre såkaldte 'modeller' for forswarets øverste ledelse. Men trods de fine ord om 'synergi', 'implementeringskraft' osv., går rapporten behændigt uden om sagens kerne:

Hvordan bliver forholdet mellem departementschefen og forsvarschefen? Selvom forsvarschefen får direkte referat til ministeren i militærfaglige spørgsmål, kan konstruktionen ikke undgå at skabe problemer. Reelt bliver den civile departementschef forsvarschefens overordnede i det daglige arbejde. Det rummer – uagtet forsvarschefens gode vilje – en fare for politisering af den militærfaglige rådgivning. Erfaringerne fra USA bl.a. i tiden op til Irak-krisen er skræmmende.

Et af motiverne bag reformen er at give ministeren (og hans departement) mere kontrol over forsvaret. Forsvarsministeren vil bryde med den 'klassiske' sondring mellem på den ene side departementet som ministerens 'sekretariat' med henblik på den *overordnede* politiske og økonomiske styring og planlægning samt lovgivningsarbejdet og forholdet til Folketinget og på den anden side løsningen af de løbende driftsopgaver, der mest hensigtsmæssigt varetages af fagspecifikke styrelser eller direktorater. Den sondring har

særlig relevans i betragtning af forsvarets særlige karakter.

Er ministerens ønske om at bryde med denne model nu også i hans velforståede egeninteresse? Med magten følger ansvaret også for detaljerne i den daglige drift af en stor og kompliceret organisation med helt specielle faglige forhold, som ministeren kun har begrænsede muligheder for at vurdere. Efter de påtænkte reformer vil ministeren ikke længere, som sine forgængere, have mulighed for at skyde ansvaret for problematiske enkeltsager over på forsvarschefen og hans medarbejdere.

Den brede formulering i paragraf 11 i forslaget til ny forsvarslov og de ideer om forswarets fremtidige organisering, forsvarsministeren har luftet ved forskellige lejligheder, lægger op til en af de mest gennemgribende ændringer af forswarets forhold i mange år. De påtænkte ændringer er mere vidtrækkende end hovedparten af de ændringer, der tidligere er blevet gennemført på baggrund af analyser og indgående drøftelser i forsvarskommissioner med repræsentanter for de politiske partier, forswarets ledelse og uafhængige eksperter.

Kan det virkelig være meningen at gennemføre så principielle ændringer uden yderligere analyse og debat?

Navigator